

MÓRICZ ZSIGMOND
MEGYEI ÉS VÁROSI KÖNYVTÁR
Minőségirányítási Tanács

MÓRICZ ZSIGMOND
MEGYEI ÉS VÁROSI
KÖNYVTÁR

BENCHMARKING

A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár adatainak és teljesítménymutatóinak értékelése valamint összevetése más megyei hatókörű könyvtárakkal

Készítette: Működésfejlesztő csoport

BENCHMARKING

A dokumentum kódja	6.5
Verziószám	V2
Állománynév	Benchmarking
Oldalszám	50
Készítette	Működésfejlesztő csoport
Jóváhagyta	Minőségirányítási Tanács
A jóváhagyás dátuma	2021. március 1.
A hatálybalépés dátuma	2021. március 1.

MÓDOSÍTÁSOK LISTÁJA

Verzió	Állománynév	Oldal szám	Módosította	Jóváhagyta	A jóváhagyás dátuma	A hatálybalépés dátuma

Oláh László

 Minőségirányítási vezető

Tóthaszkó

 Igazgató

TARTALOM

1. TELJESÍTMÉNYÉRTÉKELÉS, BENCHMARKING	3
1.1 ADATGYŰJTÉS	4
1.2 AZ ÖNÉRTÉKELÉS SORÁN HASZNÁLHATÓ TELJESÍTMÉNYMUTATÓK, VISZONYSZÁMOK	5
1.3 AZ ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSBEN HASZNÁLT TELJESÍTMÉNYMUTATÓK	6
1.4 FOGALOM ÉRTELMEZÉSEK, MEGHATÁROZÁSOK	9
2. ÁLTALÁNOS ADATOK	10
2.1 AZ ÁLTALÁNOS ÉS A MŰKÖDÉSI KÖRÜLMÉNYEKET, FELTÉTELEKET VIZSGÁLÓ ADATOK ÖSSZEVETÉSE	10
2.2 A KÖNYVTÁRHASZNÁLATÁT IGÉNYBEVÉTELÉT VIZSGÁLÓ, ÖSSZEHASONLÍTHATÓ FORGALMI ADATOK	18
3. TELJESÍTMÉNYMUTATÓK ELEMZÉSE	23
3.1 A KÖZÖNSÉG MINT HASZNÁLÓ (TELJES LAKOSSÁG KÖRÉBEN)	25
3.2 A HASZNÁLAT NÉPSZERŰSÉGE (SZEMÉLYES HASZNÁLAT)	26
3.3 A KÖLCSÖNZÉSI ÁLLOMÁNY NÉPSZERŰSÉGE	27
3.4 A KÖLCSÖNZÉSI ÁLLOMÁNY FORGÁSI SEBESSÉGE	28
3.5 A HASZNÁLAT KÖLTSÉGESSÉGE (SZEMÉLYES ÉS TÁVHASZNÁLAT EGYÜTTESEN ÉRTENDŐ)	29
3.6 A HASZNÁLAT BESZERZÉSI KÖLTSÉGESSÉGE	30
3.7 A KÖLCSÖNZÉSEK KÖLTSÉGESSÉGE	31
4. EGYÉB VISZONYSZÁMOK SZÁMÍTÁSA, ÖSSZEVETÉS A STRATÉGIAI TERV TÜKRÉBEN	32
4.1. RENDEZVÉNY ELLÁTOTTSÁG	33
4.2. A KÖNYVTÁRI PROGRAMOK NÉPSZERŰSÉGE	34
4.3 TÁROLÁSI INDEX	35
4.4 ALAPTERÜLETI ELLÁTOTTSÁG	36
4.5 DOKUMENTUM ELLÁTOTTSÁG	37
4.6 A KÖNYVTÁRI ÁLLOMÁNYALAKÍTÁS ARÁNYAI	38
4.7 BESZERZÉSI KVÓTA	39
4.8 DOKUMENTUMOK ÁTLAGÁRA	41
4.9 GYERMEKOLVASÓ ARÁNY	42
4.10 KÖNYVTÁROSSAL VALÓ ELLÁTOTTSÁG	43
4.11 EGYÉB ÖSSZEHASONLÍTÁSOK	43
ÖSSZEGZÉS	46

BEVEZETŐ

A nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár 2007-ben nyerte el először a Minősített Könyvtár Címet. A intézmény minőségirányítási rendszerének kialakítása ISO szabvány szerint történt, mely elsősorban a folyamatok megfelelőségével, a szükséges beavatkozásokkal garantálta a minőségi könyvtári szolgáltatásokat. A könyvtár adatainak más könyvtárakkal való összevetése, illetve a saját teljesítménymutatók szerinti önértékelése nem történt az elmúlt évtizedben, az eredményesség értékelése a különböző elégedettségi vizsgálatokban realizálódott. 2017 óta folyamatosan tért át a könyvtár az TQM szemléletű minőségmenedzsmentre, melyhez szükséges az összehasonlító benchmarking elemzés.

BENCHMARKING DEFINÍCIÓ: A könyvtár szolgáltatásaival, tevékenységével összefüggésben levő forgalmi adatok összehasonlítása, statisztikai adatok elemzése abból a célból, hogy információt nyerjünk saját szervezetünkről a könyvtár forgalmi adatainak javítása érdekében.

1. TELJESÍTMÉNYÉRTÉKELÉS, BENCHMARKING

HELYZETELEMZÉS: Az országos adatok alapján átlagosan az adott település lakosainak 10-12 %-a regisztrált könyvtárhasználó. A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár éves könyvtári statisztikái alapján az országos átlagnak megfelelő értéket mutat. A jelenlegi vizsgálat azt a célt szolgálja, hogy információt nyerjünk a könyvtár statisztikai adatairól, összehasonlítva más, hasonló méretű könyvtárak azonos adataival, azért, hogy képet kapjunk arról, hogy más könyvtárakkal összehasonlítva hol helyezkedünk el. A vizsgálat lehetővé teszi azt, hogy összehasonlítsuk a saját könyvtárunk teljesítményét, mutatóit más könyvtárakéval, ezzel pedig javítási lehetőségeket, beavatkozási pontokat és fejlesztendő területeket határozhatunk meg. Továbbá nem csak a saját intézményünkről kapunk képet, hanem megismerhetjük a vizsgálatba bevont könyvtárak teljesítményét és helyzetét is. Így megtudhatjuk, hogy mely területen teljesít kimagaslóan egy másik könyvtár, amire aztán példaként tekinthetünk. A „jógyakorlatok” megismerésével pedig a saját intézményünk fejlesztését, javítását tudjuk megvalósítani. A 2020-as évet a világhárvány alapjaiban rendezte át. A megyei hatókörű városi könyvtárak 2013-tól tartó működését csak 2019-ig lehet egységesen értékelni, tendenciák kimutatása ezen túlmutató időszakban nem volna célszerű, de a benchmarking elkészítésekor nem is állt rendelkezésünkre 2020-as statisztikai adat.

A vizsgálatba bevont megyei hatókörű városi könyvtárak kiválasztásakor figyelembe vettük a megyeszékhely lakosságát, a könyvtár alapterületét és könyvtári szakembereinek számát, az ellátandó települések számát, valamint az állami támogatás nagyságát. Így is nagy különbségek vannak a működési körülményekben az egyes megyeszékhelyeken, a lakosságszám, a szakember ellátottság, a támogatási intenzitás nincs egyenes arányban a település nagyságával. Ennek eredményeként a következő megyei hatókörű városi könyvtárak kerültek kiválasztásra:

Könyvtár neve	Lakosságszám 2019. január 1.
Katona József Könyvtár - Kecskemét	110 687
Csorba Győző Könyvtár - Pécs	142 873
Dr. Kovács Pál Megyei Könyvtár - Győr	132 038
Somogyi Könyvtár - Szeged	160 766
Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár - Székesfehérvár	96 940
II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár - Miskolc	154 521
Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár - Nyíregyháza	116 799

1.1 ADATGYŰJTÉS

Az elemzéshez az adatok elsődleges forrásául a Könyvtári Intézet honlapján közzétett évenkénti statisztikai adattáblákat, valamint az érintett könyvtárak nyilvánosan elérhető beszámolóinak adatait használtuk fel. A vizsgálattal érintett évek 2016-2019 közötti időszakot vizsgálják, s bár a 2020-es évről néhány érintett könyvtár adatai a közzétett beszámolóiban elérhető, a hivatalosnak tekintett, a Könyvtári Intézet oldalán elérhető könyvtárak adatbázisában a statisztikai adatok a benchmarking készítésekor még nem álltak rendelkezésre.

Már az adatgyűjtés során, a számok táblázatba rögzítése során több esetben nyilvánvalóvá vált, hogy ez hét könyvtár esetében is, mint ahogy nagyon sok más könyvtár esetében az egységes fogalomértelmezés hiányzik. Ezt támasztják alá olyan kiugró számadatok, mint pl. a távhasználat. Ezekre a kiugró adatkülönbözőségekre az egyes mutatók elemzésénél részletesen kitérünk.

Az adatgyűjtés az is igazolta, hogy az összevetést nehezíti a statisztikai adatlap évenkénti változása, a 2018 óta alkalmazott beszámoló sablontól való eltérése, valamint bizonyos adatok megbontása, vagy éppen összevonása.

További nehézséget jelentett, hogy a megyei hatókörű városi könyvtárak a városi ellátás mellett a KSZR szolgáltatást is biztosítják. A KSZR ellátásának sokszínűsége, az állományadatokat, a dokumentumbeszerzés összegét, a könyvtáros szakemberek számában sokszor torzításokat eredményezett, hiszen bizonyos mutatók esetében ezen adatok KSZR nélkül vagy KSZR adatokkal összevontan kerültek megadásra a statisztikában és a beszámolóiban.

Az adatgyűjtéshez felhasznált források:

Könyvtári Intézet: https://ki.oszk.hu/dokumentumtar?field_doktar_kat_tid%5B0%5D=120

Miskolc: <https://www.rfmllib.hu/hu/page/dokumentumok>

Pécs: <https://www.csgyk.hu/dokumentumtar>

Győr: <https://www.gyorikonnyvtar.hu/minosegiranyitasi-dokumentumok>

Szeged: <http://www.sk-szeged.hu/hivatalos-dokumentumok>

Székesfehérvár: <https://www.vmk.hu/alapdokumentumok>

Nyíregyháza: <http://www.mzsk.hu/rolunk/minosegiranyitasi-dokumentumok/>

Kecskemét: <https://drive.google.com/file/d/1q-J3hQnVxStcNMtTHoylxGvbUvEaRFg5/view>

Magyarország közizgatási helynévkönyvei 2015-2019.:

http://www.ksh.hu/apps/shop.kiadvany?p_kiadvany_id=1049215&p_temakor_kod=KSH&p_lang=HU

1.2 AZ ÖNÉRTÉKELÉS SORÁN HASZNÁLHATÓ TELJESÍTMÉNYMUTATÓK, VISZONYSZÁMOK

A számított teljesítménymutatókat az MSZ ISO 11620:2000 szabvány alapján készült *Teljesítménymutatók a magyar könyvtári rendszerben* című ajánlásban szereplő mutatók közül választottuk ki, valamint felhasználtunk az ajánlásban nem szereplő, de az összehasonlításra és a teljesítmény mérésére kiválóan alkalmas viszonzszámokat is. Az értékelés a megyei könyvtárak egymáshoz és az országos átlaghoz viszonyítva értendőek.

Az MSZ ISO 11620:2019 szabvány alapján kidolgozott, a fent említett ajánlásban szereplő teljesítménymutatók közül, a könyvtárak összevetésében csak azokat tudtuk alkalmazni, amelyekről egzakt, hiteles számadatok állnak rendelkezésre a statisztikai adatbázisban, illetve a nyilvánosan elérhető intézményi beszámolókból.

Ezek a mutatók elsősorban a könyvtári önértékelésre alkalmasak, s kizárólag arról tudnak képet adni, hogy a számszerűsített éves eredmények alapján a vizsgálatba bevont könyvtárak számszerűsített eredményei hogyan viszonyulnak egymáshoz.

A működési hatékonyságot, a szolgáltatások értékelésére alkalmas teljesítménymutatókat, melyeket az egyes könyvtárak a minőségmenedzsment alkalmazása során saját intézményükben külön mérési időszakokban, mérési lapok segítségével vizsgálnak, adatok és információk hiányában nem tudjuk jelen benchmarking során megvizsgálni. Ahhoz, hogy az önértékelési folyamat során a saját hatékonyságunkat, a különböző munkafolyamatok hatékonyságát célzó fejlesztéseket nyomon tudjuk követni, szükséges lenne a közeljövőben kidolgozni a teljesítménymutatók méréséhez szükséges szabályokat, a méréshez szükséges mérőlapok elkészítését s évente újra és újra elvégezni a méréseket, s a szükséges beavatkozásokat, a hatékonyságot növelő, azt fejlesztő intézkedéseket ezek alapján lehet meghozni. Továbbá olyan mutatókat vizsgálni, melyek alapján a könyvtárunk stratégiai tervéhez illeszkedő fejlesztéseket, „jógyakorlatokat” is vizsgálni tudjuk.

A jövőben érdemes lenne ezeket a mutatókat a vizsgálatba bevont könyvtáraktól is elkérni, s összevetni, hiszen ezek azok melyek alapján meg tudjuk ítélni, hogy könyvtárunkban az egyes munkafolyamatok mennyire hatékonyan történnek, s a kollégák egyéni teljesítménymérésére is alkalmas lehetne, ezek a mutatók a következők:

A Benchmarking során adatok hiányában nem szerelő, de fontos, a hatékonyságot bemutató teljesítménymutatók, viszonzszámok melyeket szükséges lenne vizsgálni a jövőben	Szabvány
5. A dokumentum beszerzés gyorsasága	B3.2.1
6. A dokumentum feldolgozás gyorsasága	B3.2.2
18. A könyvtáros munkakörben dolgozók kölcsönzési produktivitása	B3.3.5
19. A könyvtárközi kölcsönzés hatékonysága	B1.2.4

20. A tájékoztatás hatékonysága	B1.2.5.
A könyvtári állományalakítás arányai (szakirodalom, AV dok, stb.)	
Az olvasótermi állományok kihasználtsága	
Könyvtárközi kölcsönzés hatékonysága és gyorsasága	
Új beszerzésű dokumentumok forgási sebessége	
Képzési mutató	
A szolgáltatásban dolgozó könyvtárosok munkaterhelése	

1.3 AZ ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSBEN HASZNÁLT TELJESÍTMÉNYMUTATÓK

Jelen benchmarking során alkalmazott teljesítménymutatók, a használókhoz, és a használathoz közvetlenül kapcsolódó szolgáltatások mérésével valamint a célközönség/szolgálандó közönség elvárásaival és igényeivel, elégedettségével kapcsolatos elégedettségi mutatók használatával, hét könyvtár adatainak összevetésével, valamint ezen könyvtárak átlagához viszonyítva készült.

Az összevetésben használt egyéb viszonyszámokat, a Könyvtári Intézet által, az IFLA irányelvekben leírtak szerint elkészített, a működési feltételeket vizsgáló *Javaslat a nyilvános könyvtárak működési feltételeire* című dokumentum alapján vizsgáltuk.

TELJESÍTMÉNYMUTATÓK ÉS VISZONYSZÁMOK

Az ajánlásban szereplő teljesítménymutató száma, megnevezése	Szabvány	Magyarázat/Számítási mód
11. A közönség mint használó	B2.4.1.	Cél: A szolgálандó közönség könyvtárhasználatának mérése A: a könyvtárhasználók száma B: a célközönség/lakosság száma Számítása: $A/B*100$
12. A használat népszerűsége (személyes használat)	B2.2.1.	Cél: A személyes használat viszonyítása a célközönség létszámához A: személyes használatok éves száma B: célközönség/lakosság száma Számítása: A/B
12. A használat népszerűsége (távhasználat)	B2.2.1.	Cél: A távhasználat viszonyítása a célközönség létszámához A: távhasználatok éves száma B: célközönség/lakosság száma Számítása: A/B
13. A használat költségessége A személyes és a távhasználat együttesen értendő	B3.1.2.	Cél: A költség összevetése a használatok számával

		<p>A: éves költség B: a használatok éves száma Számítása: A/B</p>
<p>14. A használat beszerzési költségessége A könyvtár gyűjteményépítő politikájának eredményességét és a használó-központúságát mutatja be.</p>	B3.1.2.	<p>Cél: A mutató felméri a könyvtár beszerzési költségét a gyűjteményhasználathoz viszonyítva A: a teljes éves beszerzési költség B: A használatok összesített száma Számítása: A/B*100</p>
<p>15. A kölcsönzési állomány népszerűsége</p>	B2.1.2.	<p>Cél: A kölcsönzött dokumentumok számának viszonyítása a szolgáltató vagy célközönség létszámához. A: a kölcsönzött dokumentumok száma B: a szolgáltató/célközönség létszáma Számítása: A/B</p>
<p>16. A kölcsönzési állomány forgási sebessége</p>	B2.1.1.	<p>Cél: A kölcsönzési állomány használati mértékének megállapítása, mely megmutatja a kölcsönzési állomány népszerűségét A: kölcsönzött dokumentumok száma B: A Kölcsönözhető dokumentumok száma: Számítása: A/B</p>

17. A kölcsönzések költségessége	B3.1.1	Cél: A költség összevetése a kölcsönzések számával A: éves költség B: kölcsönzött dokumentumok száma Számítása: A/B
EGYÉB VISZONYSZÁMOK		
Rendezvény ellátottság		Cél: a szolgálndó rendezvénnyel való ellátottságának vizsgálata 1000 lakosra vetítve A: rendezvények éves száma B: szolgálndó közönség száma Számítása: A/B*1000
A könyvtári programok népszerűsége		Cél: a rendezvényeke való részvétel vizsgálata, mely megmutatja a rendezvények népszerűségét A: rendezvényen résztvevők száma B: rendezvények száma Számítása: A/B
Tárolási index		Cél: kifejezi, hogy a könyvtár egy négyzetméternyi területére mekkora állomány jut darab számban kifejezve. Az érték a könyvtár zsúfoltságára vagy kihasználtságára enged következtetni. A: összes dokumentum száma B: alapterület négyzetméterben Számítása: A/B
Alapterületi ellátottság		Cél: megmutatja, hogy 100 főre (célközönségre/olvasóra) mennyi alapterület jut négyzetméterben kifejezve. A: Alapterület nm B: célközönség/olvasó fő Számítása: A/B*100
Dokumentumellátottság		Cél: Megmutatja, hogy 1000 főre (célközönség/olvasó) mennyi beszerzett dokumentum darab jut A: Beszerzett dokumentumok száma B: célközönség/olvasók száma Számítása: A/B*1000
A könyvtári állományalakítás arányai Jelen vizsgálatban a gyermekirodalom arányait vetjük össze az összes beszerzéssel		Cél: megmutatja, hogy a beszerzett dokumentumokból milyen arányban kerülnek beszerzésre pl. a gyermekirodalom, szakirodalom, stb. A: Beszerzett gyermekirodalom B: Összes beszerzett dokumentum Számítása: A/B
Beszerzési kvóta		Cél: Megmutatja, hogy a célközönség/olvasó arányában mennyi az egy főre jutó beszerzés összege forintban kifejezve

	A: beszerzésre fordított összeg B: célközönség/olvasók száma Számítása: A/B
Dokumentumok átlagára	Cél: az eredmény megmutatja, hogy a beszerzett dokumentumokat milyen átlagáron tudja a könyvtár beszerezni, milyen kedvezményeket tud elérni. A: beszerzésre fordított összeg B: beszerzett dokumentumok darabszáma Számítása: A/B
Gyermekolvasó arány	Cél: a mutató kifejezi, hogy az összes regisztrált használóból mekkora a 14 éven aluliak aránya. A: 14 év alatti használók száma B: összes regisztrált használó száma Számítása: A/B
Könyvtárossal való ellátottság	Cél: megmutatja a 1000 lakosonként viszonyítva a könyvtárosok számát A: könyvtárosok száma B: lakosság száma Számítása: A/B*1000

1.4. FOGALOM ÉRTELMEZÉSEK, MEGHATÁROZÁSOK

A részletes elemzésnek egységes fogalomértelmezésen kell alapulnia, ezért az összevethetőség szempontjából fontos néhány alapfogalmat tisztázni.

Célközönség, szolgáltató közönség meghatározása alatt ebben az elemzésben **minden esetben a település lakónépességét értjük**, illetve bizonyos mutatók esetén a valóságos használói csoportot. (pl. regisztrált használók, vagy a korcsoport szerinti célcsoportokat.) Bár a vizsgálatba bevont könyvtárak megyei hatókörű városi könyvtárak esetében a szolgáltató közönség lehetne akár az adott megye lakossága (több könyvtár is a statisztikai adatlapján a település lakosság száma helyett a megyei adatot írta be), de jelen összevetésben kizárólag a települési adatokat használtuk.

Használat, könyvtárhasználat: Minden alkalom, amikor a könyvtár szolgáltatásait igénybe veszik, ez lehet személyes vagy távhasználat. A mai mérési gyakorlatban a használatok száma egyenlő a látogatások (személyes és online) számával.

Használó, regisztrált használó: Olyan szolgáltatásban részesülő személy, akinek személyes adatait a könyvtár nyilvántartásba vette.

Aktív használó: A regisztrált használókból azok, akik az év során legalább egyszer igénybe vették a könyvtár szolgáltatásait. Azoknál a könyvtáraknál akik 365 napos beiratkozással élnek ez az adat kevesebb lehet az összes regisztrált használónál.

Kölcsönzött dokumentum: Könyvtáron kívüli használatra átadott dokumentum, illetve annak a könyvtár által készített állományba vett nyomtatott vagy digitális másolata.

Helyben használt dokumentum: A könyvtáron belül használt dokumentum, akár regisztrálta a használatot a könyvtár, akár nem.

2. ÁLTALÁNOS ADATOK

Az adatgyűjtés elsődlegesen a statisztikai adattáblákból történt, de minden megyei hatókörű városi könyvtár esetében szükség volt az éves beszámolókból közölt adatokkal való összevetésre, mely számos eltérést mutatott a statisztikában közöltekkel, s előzetesen megjósolható volt, hogy sok területen eltérő és sajnos összevetésben használhatatlan eredményeket fogunk kapni. Sajnos saját statisztikai adatközlésünkben is találtunk eltérést a saját intézményi beszámolónktól, de azt vettük alapul.

Az adatokból kinyerhető és használható teljesítménymutatók fajtái:

- Szolgáltatási hatékonysági mutatók, viszonyszámok
- Működési teljesítménymutatók
- Piaci térfoglalási mutatók
- Költséghatékonysági mutatók

Az elemzésben valamennyi teljesítménymutató és viszonyszám típusból válogatva használjuk azokat, amelyek az összevethetőséget segíthetik.

Valamennyi adattáblában azonos módon, betűrendben szerepelnek a vizsgálatba bevont települések könyvtárai, vastagon kiemelésre kerültek Nyíregyháza adatai, **kék betűszínnel** szerepelnek az **átlagok**, s minden táblázat utolsó sorában **piros betűszínnel** került feltüntetésre az, hogy az átlaghoz képest Nyíregyháza adatai **%-os arányban** mennyire térnek el. Nem minden 100 alatti érték jelent rosszabbat, mint ahogy nem minden 100 feletti érték jelenti a jobb értéket az átlagtól. Ezt minden esetben az adott mutatótól függ.

2.1 Általános és a működési körülményeket, feltételeket vizsgáló adatok összevetése

1. Népeségi adatok 2016-2019

Népesség	2019	2018	2017	2016
Győr	132 038	129 301	129 568	129 372
Kecskemét	110 687	110 813	111 724	111 836
Miskolc	154 521	158 955	158 101	159 554
Nyíregyháza	117 121	117 689	118 058	118 125
Pécs	142 873	144 675	145 347	145 985
Szeged	160 766	169 000	162 621	170 000
Székesfehérvár	96 940	97 617	98 207	98 673
Átlag	130 707	132 579	131 947	133 364
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	89,6	88,7	89,4	88,6

A könyvtárak kiválasztásánál igyekeztünk azokat a könyvtárakat bevonni a vizsgálatba, amelyek közel azonos lakónépességgel rendelkeznek, ekkora városoknál, ahogy majd látható lesz, a plusz mínusz 10-20 ezerrel nagyobb lakosságszám nem minden esetben jár arányaiban jobb mutatószámokkal.

2. Könyvtárak alapterülete 2016-2019.

Alapterület nm ²	2019		2018	2017	2016
	Összes alapterület	Olvasók által használt alapterület			
Győr	2453	744	2453	2453	1602
Kecskemét	7854	4675	7854	7854	7854
Miskolc	6078	4268	7248	4970	4970
Nyíregyháza	5936	2542	5936	5936	5414
Pécs	7669	2692	7669	7669	7669
Szeged	3926	2720	6309	6309	6309
Székesfehérvár	2892	868	4344	4344	4452
Átlag	4628	2644	5973	5648	5467
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	128	96	99,3	105	99

Az alapterület a könyvtárak számára egy adottság, melyet befolyásolni nem nagyon tudnak, s az alapterület nincs minden esetben arányban a város nagyságával. pl. Győr és Szeged is jóval nagyobb lakónépességgel rendelkezik, mint Nyíregyháza, de pl. a győri könyvtár feleakkora alapterülettel rendelkezik, s a szegedi könyvtár esetében sem kapunk magasabb alapterületi mutatószámot.

3. A könyvtári szakemberek száma 2016-2019

Könyvtári szakemberek száma	2019	2018	2017	2016
Győr	32	34	30	33
Kecskemét	49	59	56	52
Miskolc	80	79	79	72
Nyíregyháza	43	48	46	46
Pécs	46	55	45	47
Szeged	90	101	91	92
Székesfehérvár	35	52	58	59
Átlag	54	61	58	57
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	79	78,7	79,3	80,7

A könyvtári szakemberek száma, igen fontos egy könyvtár működése és feladatellátása szempontjából. A helyenként magas szám, mint például Miskolc és Szeged esetében a városi fiókhálózat nagysága miatt ilyen kiugró.

Ugyanakkor a megyei feladatellátás miatt szükséges létszám is megjelenik a táblában.

4. A megyei hatókörű városi könyvtárak KSZR feladatellátása 2016-2019

Ellátott települések száma	2019	2018	2017	2016
Győr	169	161	158	158
Kecskemét	90	89	88	86
Miskolc	325	325	318	314
Nyíregyháza	197	187	177	162
Pécs	285	285	283	283
Szeged	36	36	36	29
Székesfehérvár	79	73	73	69
Átlag	168	165	162	157
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	114	119	109	113

A megyei hatókörű városi könyvtárak KSZR feladatellátása, az ellátott települések száma, több adatsornál is befolyásoló tényező. Pl. létszám, állomány, feldolgozott dokumentumok száma, kifizetett dokumentumok száma stb. A táblázatból egyértelműen látszik, hogy Nyíregyháza az átlag feletti településszámmal rendelkezik 2017-től.

5. Olvasói számítógépek száma 2016-2019

Számítógépek száma (használói)	2019	2018	2017	2016
Győr	22	23	26	26
Kecskemét	85	85	67	67
Miskolc	93	91	95	95
Nyíregyháza	19	19	20	61
Pécs	95	78	78	78
Szeged	81	84	84	57
Székesfehérvár	21	23	42	41
Átlag	59	58	59	61
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	32	33	34	100

Az adatsornál a legtöbb esetben statikusan, állandó eszközsám áll az olvasók rendelkezésére, a mi esetünkben az elmúlt két évben jelentősen visszaesett a számítógépek száma. Ennek okai, talán az igény hiányában keresendő, viszont egy sikeres EFOP-os pályázatnak köszönhetően 2020-ban jelentős infrastrukturális fejlesztést hajtottunk végre, mely emelte az olvasói gépek számát.

PÉNZÜGYI ADATOK

A könyvtárak működését szinte minden területen befolyásolják a rendelkezésre álló pénzügyi források.

6. A könyvtárak összes bevétele 2016-2019.

A könyvtár éves bevétele eFt	2019	2018	2017	2016
Győr	768 821	504 834	453 684	449 919
Kecskemét	708 850	773 627	554 633	500 155
Miskolc	673 708	694 988	556 583	459 720
Nyíregyháza	603 000	615 400	457 364	407 741
Pécs	874 242	799 412	697 189	670 873
Szeged	719 606	687 136	544 765	495 905
Székesfehérvár	514 690	482 912	409 275	377 821
Átlag	762 217	651 187	524 785	480 305
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	79	94,5	87	85

A megyei hatókörű városi könyvtárak bevételei több tételből tevődnek össze. Állami támogatásból, KSZR támogatásból a csatlakozott települések arányában, fenntartói támogatásból, pályázati támogatásból, s igen kis arányban működési bevételből tevődik össze.

Itt sem érvényesül az, hogy a nagyobb településeknek nagyobb a bevételi forrásuk, hiszen az állami támogatás és a KSZR normatíva jelentősen befolyásolja az összbevétel nagyságát.

7. A könyvtárak pályázati bevételei 2016-2019

Pályázati támogatás eFT	2019	2018	2017	2016
Győr	256 457	0	4005	6 464
Kecskemét	47 469	169 632	13 156	30 416
Miskolc	72 135	130 499	33 002	31 948
Nyíregyháza	25 000	127 310	5 284	9 870
Pécs	3 676	0	10 577	13 231
Szeged	37 110	122 524	4 942	8 238
Székesfehérvár	10 686	40 888	4 100	1 700
Átlag	73 812	10 724	10 724	14 552

Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	34	136	49,2	67,8
---	-----------	------------	-------------	-------------

A táblázat a pályázati eredményességet hivatott bemutatni, itt már szemel látható különbségek vannak, s hullámzóak az évenkénti adatok, de ez legkevesbé sem a könyvtárakon múlik, sokkal inkább a pályázati kiírásoktól függő.

8. A könyvtárak éves kiadásai 2016-2019

A könyvtár éves kiadásai eFt	2019	2018	2017	2016
Győr	555 194	504 834	453 684	449 919
Kecskemét	645 819	707 474	545 024	488 106
Miskolc	621 075	642 767	535 308	438 536
Nyíregyháza	573 000	525 722	454 071	402 971
Pécs	718 811	653 357	609 417	640 476
Szeged	678 841	648 779	543 762	495 549
Székesfehérvár	486 781	451 942	407 562	369 889
Átlag	669 111	590 696	506 975	469 349
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	77	89	89,6	86

ÁLLOMÁNNYAL KAPCSOLATOS ADATOK

9. Állománygyarapításra fordított összeg a kifizetett számlák alapján eFt 2016-2019

Állománygyarapításra fordított összeg a kifizetett számlák alapján eFt	2019	2018	2017	2016
Győr	46 870	43 892	42 507	41 345
Kecskemét	25 343	24 204	24 591	23 070
Miskolc	26 743	25 185	21 068	21 087
Nyíregyháza	28 579	30 707	27 073	16 896
Pécs	18 056	19 010	17 223	19 004
Szeged	35 170	36 663	32 857	33 178
Székesfehérvár	11 575	11 464	20 619	20 773
Átlag	29 489	27 304	26 563	25 050
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	96	112	102	67,4

Az adattáblában a statisztikai adatlap azonos sorát szerepeltetjük, mivel ez volt az adat, amely beszámolóktól jelentősen eltérnek, összemosódnak, szinte egyik könyvtárnál sem volt egyértelműen beazonosítható, hogy ténylegesen mennyi volt az éves dokumentum-beszerzés. Az adatot tovább puhítja, hogy ez az adatsor a kurrens folyóirat előfizetéseket is tartalmazza. Ennek ellenére minden kapcsolatos teljesítménymutatót, viszonyszámot ezzel számoltunk az összevethetőség kedvéért.

10. Beszerzett dokumentumok darabszáma 2016-2019

Beszerzett dokumentumok száma (db)	2019		2018		2017		2016	
	Összesen	ebből gyermekk.	Összesen	ebből gyermekk.	Összesen	ebből gyermekk.	Összesen	ebből gyermekk.
Győr	8 675	1 698	7 585	1 311	8 768	1 069	9 715	658
Kecskemét	18 379	2 945	17 851	1 710	18 413	2 006	18 768	2 333
Miskolc	12 637	1322	14 522	1 904	19 637	3 495	13 933	2 468
Nyíregyháza	16 218	1 819	13 276	3 504	11 550	3 347	8 993	2 443
Pécs	16 625	3 754	10 537	1 141	15 853	1 407	14 348	2 732
Szeged	17 648	4 069	20 383	5 277	30 245	7 026	17 869	6 263
Székesfehérvár	12 153	2 578	28 647	7 177	27 482	6 813	28 311	6 245
Átlag	14 619	4 026	16 114	3 146	18 850	3 595	15 991	3 306
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	111	45	82,4	111,4	61	93	56,2	74

A beszerzett dokumentumok az összes tárgyévi beszerzett dokumentumokat, azaz valamennyi dokumentumtípust tartalmaz és az összesből a gyermekirodalmi dokumentumok darabszámát mutatja.

11. Dokumentum feldolgozás, állományba vétel 2016-2019.

Beszerzett dokumentumokból a ténylegesen állományba vett dokumentumok száma (db)	2019	2018	2017	2016
Győr	5 841	24665	7585	8768
Kecskemét	13 355	29917	15031	15867
Miskolc	15 066	12637	14522	19637
Nyíregyháza	14 468	7865	13276	11550
Pécs	9 160	11439	15940	15853
Szeged	18 782	19648	20383	30245
Székesfehérvár	8 776	140969	28647	27482
Átlag	13217	35246	16483	18486
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	109	22,3	80,5	62,5

Az előző tábla összevetésével az éves beszámolókból megadott feldolgozott dokumentumok számával, kiszámolható, hogy könyvtárak az adott tárgyévben fel tudják-e dolgozni és a használók rendelkezésére bocsátani az új dokumentumokat. Itt is megfigyelhető adatorzulás, mely vélelmezhetően a KSZR dokumentumok, és/vagy retrospektív adatrögzítését is tartalmazhatja. Lásd. Székesfehérvár 140 ezres adata.

12. A könyvtár összes állománya 2016-2019.

A könyvtár összes állománya (db)	2019	2018	2017	2016
Győr	130 845	135 114	134 251	181 230
Kecskemét	441 194	440 203	474 511	474 904
Miskolc	806 117	839 499	863 504	887 304
Nyíregyháza	419 163	413 143	419 591	421 805
Pécs	563 565	558 416	545 139	548 585
Szeged	861 140	852 071	845 853	694 680
Székesfehérvár	454 746	451 113	716 701	698 209
Átlag	499 324	527 080	579 326	588 615
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	83	78,4	72,4	72,4

Az összes dokumentumállomány adatsora részletesen összevetésre került az éves beszámolók adataival. Bármilyen furcsa is a számokat nézve, de egyik kiugró esetben sem szerepel a KSZR állománnyal összevont adat. Szeged, Miskolc és Pécs városi fiókhálózatával van összefüggésben a magas szám. A Nyíregyházi és a többi város fiókhálózata kisebb, többnyire egyszemélyes 10-20 ezres dokumentumállományú fiókkönyvtár, de pl. Miskolci példánál maradván többszemélyes 70-80 ezres városrészi könyvtárak vannak. Ezért olyan magas ezekben a városokban a dokumentumállomány.

Az alábbi kölcsönözhető állományt tartalmazó táblázat szinkronban van a fent leírtakkal.

13. A könyvtár kölcsönözhető állománya 2016-2019.

A könyvtár kölcsönözhető állománya (db)	2019	2018	2017	2016
Győr	114 934	120 147	131 704	96 073
Kecskemét	255 840	256 922	287 392	282 612
Miskolc	745 496	747 086	740 771	765 222
Nyíregyháza	257 943	253 702	261 867	271 412
Pécs	319 263	359 681	349 970	352 789
Szeged	532 615	525 208	508 881	502 285
Székesfehérvár	253 015	251 232	479 610	482 439
Átlag	348 347	359 140	393 523	433 596
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	74	70,6	63,8	66,5

2.2 A könyvtárhasználatát igénybevételét vizsgáló, összehasonlítható forgalmi adatok

A következő, a forgalmi adatokat bemutató táblázatokban, úgymint regisztrált használók, személyes használók, (látogatók), kölcsönzött és helyben használt dokumentumok számánál az összesített adatok megbontásra kerültek a 14 év alattiakra.

A regisztrált használók összes számából az aktív használók száma is feltüntetésre került, s jól látható, hogy több könyvtárban is jelentős az eltérés a két szám között. Érdekes a teljesítménymutatóknál mindkét adattal számolni.

14. Regisztrált használók száma összes és aktív 2016-2019.

Regisztrált használók száma (fő)	Regisztrált használó száma összesen								Összesből a 14 éven FELÜLIEK				Összesből a 14 év ALATTIAK			
	2019		2018		2017		2016		2019	2018	2017	2016	2019	2018	2017	2016
	Reg.	Aktív	Reg.	Aktív	Reg.	Aktív	Reg.	Aktív								
Győr	5 535	3 076	5 941	3 305	6 778	3 821	6 816	4 263	4037	4 388	5 030	5 158	1 498	1 553	1 748	1 658
Kecskemét	27 776	27 776	27 754	27 754	26 684	26 684	26 386	26 386	17087	17 070	18 016	17 721	10 689	10 684	8 668	8 665
Miskolc	28 375	23 516	29 086	24 018	28 685	23 209	28 312	22 829	21135	21 052	19 016	20 169	7 240	8 034	9 669	8 143
Nyíregyháza	16 696	7 465	16 696	7465	12 540	7 495	9 227	7 587	13825	11 096	6 858	5 626	2 871	1 444	2 369	1 074
Pécs	9 978	10 190	9 942	5 727	10 741	10 716	10 820	8 241	8907	8 832	9 468	9 594	1 071	1 110	1 273	1 226
Szeged	33 770	23 875	33 850	23 902	34 740	24 222	40 938	25 510	25715	25 795	25 339	27 723	8 055	8 055	9 401	13 215
Székesfehérvár	4 337	3 564	4 811	3 640	12 036	10 013	12 056	9 605	3422	3 848	9 406	9 251	915	963	2 630	2 805
Átlag	16 499	13 285	17 703	13 692	18 413	15 179	18 861	14 551	13447	13 154	13 305	13 606	4192	4 549	5 108	5 255
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	101	56	94,3	54,5	68,1	49,4	48,9	42,1	102	84,3	51,5	41,3	68	31,7	46,4	20,4

15. Személyes használatok (látogatók száma) 2016-2019

Személyes használatok (látogatók) száma	Személyes használatok (látogatók) száma összesen				Összesből a 14 éven FELÜLIEK személyes használatának (látogatók) száma				Összesből a 14 év ALATTIAK személyes használatának (látogatók) száma			
	2019	2018	2017	2016	2019	2018	2017	2016	2019	2018	2017	2016
Győr	51 207	56 963	64 132	65 811	40 504	44 251	51 169	51 109	10 703	12 712	12 963	14 702
Kecskemét	300 890	299 544	295 069	225 803	215 857	219 813	212 436	225 803	85 033	79 731	82 633	67 894
Miskolc	291 696	298 441	294 839	318 355	236 556	249 425	246 035	257 920	55 140	49 016	48 804	60 435
Nyíregyháza	279 983	279 983	189 224	190 039	265 791	172 453	136 762	66 869	14 192	11 792	53 277	13 764
Pécs	136 786	138 558	140 150	126 831	119 301	119 681	129 498	116 783	17 485	18 877	10 652	10 048
Szeged	303 645	290 040	289 997	293 331	229 475	218 605	217 557	241 961	74 170	71 435	72 440	51 370
Székesfehérvár	73 657	78 087	145 511	167 884	57 845	61 066	116 865	135 220	15 812	17 021	28 646	32 664
Átlag	191 605	192 268	202 820	192 363	166 475	155 042	158 617	156 524	35285	37 226	44 202	35 840
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	146	145,6	93,3	98,8	147	111	86,2	43	40	32	120,5	38,4

16. Kölcsönzött dokumentumok száma 2016-2019.

Kölcsönzött dokumentumok száma (db)	Kölcsönzött dokumentumok száma összesen				Összesből a 14 éven FELÜLIEK által kölcsönzött dokumentumok száma				Összesből a 14 év ALATTIAK által kölcsönzött dokumentumok száma			
	2019	2018	2017	2016	2019	2018	2017	2016	2019	2018	2017	2016
Győr	135 092	143 583	143 482	144 810	102 748	106 951	108 659	109 940	32 344	36 632	34 823	34 870
Kecskemét	249 244	253 229	268 045	291 765	189 771	193 621	206 447	221 666	59 473	59 608	61 598	70 099
Miskolc	393 016	391 907	390 546	399 601	325 586	324 398	319 111	341 300	67 430	67 509	71 435	58 301
Nyíregyháza	255 817	169 590	251 869	172 471	198 493	150 952	144 069	57 086	57 324	18 638	28 402	23 796
Pécs	150 728	147 986	155 018	157 415	127 804	132 403	134 728	138 821	22 474	15 583	20 290	18 594
Szeged	419 523	409 788	427 162	429 364	325 311	320 048	336 847	337 856	94 212	89 740	90 315	91 508
Székesfehérvár	117 202	115 080	286 958	300 925	84 725	86 397	233 200	245 673	32 477	28 683	53 758	55 252
Átlag	233 332	233 023	263 383	257 823	193 491	187 824	211 866	207 477	48 231	45 199	51 517	50 346
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	109	109,8	65,6	66,9	102	80,4	68	27,5	118	41,2	55,1	47,3

17. Helyben használt dokumentumok száma 2016-2019.

Helyben használt dokumentumok száma (db)	Helyben használt dokumentumok száma összesen				Összesből a 14 éven FELÜLIEK által helyben használt dokumentumok száma				Összesből a 14 év ALATTIAK által helyben használt dokumentumok száma			
	2019	2018	2017	2016	2019	2018	2017	2016	2019	2018	2017	2016
Győr	43 459	43 534	42 749	42 388	42560	42 439	41 124	40 241	899	1 095	1 625	2 147
Kecskemét	645 397	608 207	622 266	587 822	337 813	314 919	321 319	319 771	307 584	293 288	300 947	268 051
Miskolc	764 813	701 393	618 322	596 721	587 967	521 467	476 123	454 234	176 846	179 926	142 199	142 487
Nyíregyháza	498 761	225 696	274 885	59 352	471 182	198 372	169 861	36 152	27 579	27 324	105 024	23 200
Pécs	138 245	121 485	97 210	97 253	99778	75 876	67 022	68 026	38 467	45 609	30 188	29 227
Szeged	536 431	525 910	523 791	535 068	327 666	316 526	323 376	325 411	208 765	209 384	200 415	209 657
Székesfehérvár	227 614	183 775	378 970	423 442	188 017	148 348	333 421	350 196	39597	35 427	45 549	73 246
Átlag	411 604	344 286	365 456	334 578	293 569	231 135	247 464	227 719	103211	113 150	117 992	106 859
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	121	65,5	75,2	18	160	85,8	68,6	16	26	24,1	89	21,7

18. Távhasználatok száma 2016-2019.

Távhasználatok száma	2019	2018	2017	2016
Győr	1356570	1 845 673	1 004 990	1 022 698
Kecskemét	687309	575 082	578 838	575 082
Miskolc	2199132	1 944 177	1 301 707	1 282 430
Nyíregyháza	246215	18 702	172 210	18 702
Pécs	601997	557 854	567 419	541 997
Szeged	1656316	1 131 971	1 573 194	1 131 971
Székesfehérvár	2865397	2 302 958	2 213 482	2 169 227
Átlag	1 831 653	973 336	1 282 129	973 336
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	13	13,4	2	21,4

19. Könyvtárközi kölcsönzések (kért és teljesített dok. száma) 2016-2019.

Könyvtárközi kölcsönzések	2019		2018		2017		2016	
	könyvtártól kért	teljesített	könyvtártól kért	teljesített	könyvtártól kért	teljesített	könyvtártól kért	teljesített
Győr	1726	1662	1 657	1 598	1 882	1 741	2 218	2 067
Kecskemét	10696	10634	10 692	10 625	11 054	11 046	12 282	12 000
Miskolc	14685	14575	14 027	12 909	12 871	12 585	10 762	10 738
Nyíregyháza	506	506	736	736	1 097	1 097	687	604
Pécs	1510	1371	1 716	1 572	1 622	1 474	1 459	1 313
Szeged	5805	5579	5 757	5 283	5 211	5 345	4 274	4 026
Székesfehérvár	1881	1876	2 266	2 213	3 488	3 441	3 786	3 704
Átlag	4679	4602	5 264	4 991	5 318	5 247	5 067	4 922
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	10	11	14	14,7	20,6	20,9	13,5	12,3

A könyvtárközi kölcsönzéssel kapcsolatban kért adatot vizsgáltunk, a könyvtártól kért és a könyvtár által teljesített adatokat. Bár a mennyiséget tekintve könyvtárunk jelentősen elmarad a könyvtárak átlagától, de a kérések teljesítésének aránya 2016-os évet kivéve 100%-os.

20. Könyvtári rendezvények és résztvevők száma 2016-2019.

Könyvtári rendezvények és résztvevők	2019		2018		2017		2016	
	rendezvények száma	résztvevők száma.	rendezvények száma	résztvevők száma.	rendezvények száma	résztvevők száma.	rendezvények száma	résztvevők száma.
Győr	272	9415	508	19 183	1 323	79 806	60	1 567
Kecskemét	1934	55727	1 402	41 992	1 117	35 664	1 015	35 273
Miskolc	1638	60193	1 403	48 556	1 571	50 433	1 680	44 832
Nyíregyháza	1007	51975	806	39 224	1 096	39 719	764	23 127
Pécs	185	10272	283	19 334	276	12 206	166	22 009
Szeged	2014	118534	1 778	108 063	2 041	96 398	1509	118 846
Székesfehérvár	1183	202676	536	53 647	853	54 919	756	41 984
Átlag	1176	72680	959	47 143	1 182	52 735	850	41 091
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %- ban	85	71	84	83,2	92,7	75,3	89,9	56,3

3. TELJESÍTMÉNYMUTATÓK ELEMZÉSE

3.1. A közönség mint használó (teljes lakosság körében)

Cél: A szolgálendő közönség könyvtárhasználatának mérése

A: a regisztrált könyvtárhasználók száma

B: a célközönség/lakosság száma

Számítása: $A/B \cdot 100$

A lakosság számát vettük alapul minden esetben a számításhoz. A könyvtárhasználók számának megadására a statisztikai adatok alapján kétféle megközelítést is használhatunk. A statisztikában a regisztrált használók fogalmán belül mérjük az aktív használók számát is. Erre azért lehet szükség az összehasonlításban, mert a könyvtári a beiratkozásra kétféleképpen van lehetőség, mely az adott könyvtár könyvtárhasználati szabályzatában kerül rögzítésre. Van olyan könyvtár, amelyik 365 napos beiratkozást tesz lehetővé, s van olyan, amelyikben tárgyévve vonatkozóan történik a beiratkozás. A statisztikai adatgyűjtésben a regisztrált és az aktív olvasók számával kétféle megközelítési módban lehet a mutatókat vizsgálni a szolgálendő közönség létszámához viszonyítva. Mivel a legtöbb esetben a regisztrált és az aktív olvasók száma jelentősen eltér egymástól, a valós használati arányt ez utóbbi adhatja meg.

A mutatószám értéke 0 és 100 közötti egész szám. Minél jobban közelít a szám a 100 hoz, annál népszerűbb a könyvtár a szolgálendő közönség körében.

A közönség mint használó a teljes lakosság körében Regisztrált használók												
Vizsgált könyvtárak	2019			2018			2017			2016		
	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató
Győr	5 941	132 038	4,5	6 778	129 301	5,2	6 816	129 568	5,3	8 086	129 372	6,2
Kecskemét	27 754	110 687	25	26 684	110 813	24	26 386	111 724	23,6	26 374	111 836	23,6
Miskolc	29 086	154 521	18,8	28 685	158 955	18	28 312	158 101	17,9	27 932	159 554	17,5
Nyíregyháza	12 540	117 121	10,7	9 227	117 689	7,8	6700	118 058	5,7	8 646	118 125	7,3
Pécs	9 942	142 873	7	10 741	144 675	7,4	10 820	145 347	7,4	10 747	145 985	7,4
Szeged	33 850	160 766	21	34 740	169 000	20,5	40 938	162 621	25,1	40 110	170 000	23,6
Székesfehérvár	4 811	96 940	5	12 036	97 617	12,3	12 056	98 207	12,3	11 955	98 673	12,1
Átlag	17 703	130 707	13,5	18 413	132 579	13,9	18 861	131 947	14,3	19 121	133 364	14,3
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	70,8	89,6	79,2	50,1	88,8	56,1	35,5	89,5	40	45,2	88,6	51

A közönség mint használó a teljes lakosság körében Aktív használók

Vizsgált könyvtárak	2019			2018			2017			2016		
	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató
Győr	3 305	132 038	2,5	3 821	129 301	3	4 263	129 568	3,3	4 419	129 372	3,4
Kecskemét	27 754	110 687	25	26 684	110 813	24	26 386	111 724	23,6	26 374	111 836	23,6
Miskolc	24 018	154 521	15,5	23 209	158 955	14,6	22 829	158 101	14,4	22 741	159 554	14,2
Nyíregyháza	7 495	117 121	6,4	7 587	117 689	6,4	5 025	118 058	4,2	8 366	118 125	7
Pécs	5 727	142 873	6,4	10 716	144 675	7,4	8 241	145 347	5,7	9 861	145 985	6,7
Szeged	23 902	160 766	14,9	24 222	169 000	14,3	25 510	162 621	15,7	18 117	170 000	10,6
Székesfehérvár	3 640	96 940	3,7	10 013	97 617	10,3	9 605	98 207	9,8	9 924	98 673	10
Átlag	13 692	130 707	10,5	15 179	132 579	11,4	14 551	131 947	11	14 257	133 364	10,7
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	54,7	89,6	60,9	50	88,8	56,1	34,5	89,5	38,1	57,7	88,6	65,4

3.2 A HASZNÁLAT NÉPSZERŰSÉGE (SZEMÉLYES HASZNÁLAT)

A személyes és a távhasználat népszerűségi mutatója felső határ nélküli, azaz minél magasabb a mutató száma annál népszerűbb az intézmény. A személyes használatnál az egyértelműen kimutatható, a távhasználat népszerűsége az egyes könyvtárak esetében attól is függ, hogy milyen távolról elérhető szolgáltatásokat tud nyújtani a könyvtár. Pl. az online hosszabbítás, előjegyzés, tájékoztatás mellet digitalizált tartalmak nagysága és elérhetősége, valamint a közösségi oldalakon elérhető szolgáltatásokat tesz elérhetővé a könyvtár.

A: személyes használatok éves száma

B: szolgáló közösség száma Számítás: A/B

A személyes és távhasználati használati mutatóknak nincs felső határa, minél magasabb a mutatószám, annál nagyobb a könyvtár népszerűsége, s mutathatja a könyvtár népszerűségi értékét.

A használat népszerűsége (személyes használat)												
Vizsgált	2019			2018			2017			2016		
könyvtárak	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató
Győr	56 963	132 038	0,4	64 132	129 301	0,5	65 811	129 568	0,5	54 446	129 372	0,4
Kecskemét	299 544	110 687	2,7	295 069	110 813	2,7	225 803	111 724	2	244 766	111 836	2,2
Miskolc	298 441	154 521	1,9	294 839	158 955	1,8	318 355	158 101	2	311 286	159 554	2
Nyíregyháza	184 245	117 121	1,6	190 039	117 689	1,6	80 633	118 058	0,7	148 023	118 125	1,25
Pécs	138 558	142 873	1	140 150	144 675	1	126 831	145 347	0,9	128 156	145 985	0,9
Szeged	290 040	160 766	1,8	289 997	169 000	1,7	293 331	162 621	1,8	205 327	170 000	1,2
Székesfehérvár	78 087	96 940	0,8	145 511	97 617	1,5	167 884	98 207	1,7	153 961	98 673	1,6
Átlag	192 268	130 707	1,5	202 820	132 579	1,5	192 363	131 947	1,5	188 744	133 364	1,4
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	95,8	89,6	106	93,7	88,8	106	42	89,5	47	78,4	88,6	89

A HASZNÁLAT NÉPSZERŰSÉGE (TÁVHASZNÁLAT)

A távhasználat népszerűségi mutatójának számítási módja megegyezik a személyes használatok mérésének módjával. A virtuális látogatók száma egyedi számlálással (telefon, email), az online használóké az integrált könyvtári rendszerből, a könyvtár honlapjairól, a különböző adatbázisokból, valamint a könyvtár közösségi média felületeinek használóiból tevődik össze. A számláláshoz szükséges mérési eszközöket, számlálókat beépíteni a felületekbe. A könyvtár távhasználatának száma nagyban függ attól is, hogy milyen mennyiségű digitalizált tartalom érhető el a könyvtárak adatbázisaiból.

Ahogy az adatokból látszik könyvtárunk kimondottan rosszul áll a távhasználat adataival, mely vagy a rossz mérési módszernek, vagy a digitalizált tartalmak, adatbázisok elérésének kihasználatlanságára utal. **Mindenképpen fejlesztendő területet jelent a könyvtárunk számára!**

A használat népszerűsége (távhasználat)												
Vizsgált	2019			2018			2017			2016		
könyvtárak	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató
Győr	1 845 673	132 038	14	1 004 990	129 301	7,8	1 022 698	129 568	7,9	12 933	129 372	0,1
Kecskemét	578 838	110 687	5,2	575 082	110 813	5,2	548 172	111 724	4,9	520 307	111 836	4,6
Miskolc	1 944 177	154 521	12,6	1 301 707	158 955	8,2	1 282 430	158 101	8,1	1 126 771	159 554	7,0
Nyíregyháza	172 210	117 121	1,5	18 702	117 689	0,2	209 812	118 058	1,8	114 387	118 125	1
Pécs	557 854	142 873	3,9	567 419	144 675	3,9	541 997	145 347	3,7	667 044	145 985	4,6
Szeged	1 573 194	160 766	9,8	1 131 971	169 000	6,7	1 077 403	162 621	6,6	918 942	170 000	5,4
Székesfehérvár	2 302 958	96 940	23,8	2 213 482	97 617	22,7	2 169 727	98 207	22	146 054	98 673	1,5
Átlag	1 282 129	130 707	9,8	973 336	132 579	7,3	978 891	131 947	7,4	500 920	133 364	3,8
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	13,4	89,6	15,3	1,9	88,8	2,7	21,4	89,5	24,3	22,8	88,6	26,3

3.3. A kölcsönzési állomány népszerűsége

A mutató arra is alkalmas, hogy megmutassa a kölcsönzési állomány használatának népszerűségét is. A mutató felső határ nélküli, azaz minél magasabb az érték, annál nagyobb a kölcsönzési szolgáltatás népszerűsége, az állomány kölcsönzési értéke, a gyarapítási politika (igény szerinti beszerzések) eredményessége.

A: A kölcsönzött dokumentumok száma (db)

B: A szolgálendő közönség száma (fő)

Számítás: A/B

A mutató valós szám, felső határérték nélkül, azaz minél nagyobb a szám, annál intenzívebb a kölcsönzés. A mutatót számos tényező befolyásolja: A gyűjtemény avultsága, selejtezési politika, sikerkönyvek példányszáma, kölcsönzési határidő hossza, a meghosszabbítás egyszerűsége, a kölcsönzési állomány reklámozottsága, az egyszerre kölcsönözhető dokumentumok száma.

A kölcsönzési állomány népszerűsége												
Vizsgált könyvtárak	2019			2018			2017			2016		
	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató
Győr	143 583	132 038	1,1	143 482	129 301	1,1	144 810	129 568	1,1	111 795	129 372	0,9
Kecskemét	253 229	110 687	2,3	268 045	110 813	2,4	291 765	111 724	2,6	319 303	111 836	2,8
Miskolc	391 907	154 521	2,5	390 546	158 955	2,5	399 601	158 101	2,5	390 237	159 554	2,4
Nyíregyháza	169 590	117 121	1,4	172 471	117 689	1,5	80 882	118 058	0,7	199 237	118 125	1,7
Pécs	147 986	142 873	1	155 018	144 675	1	157 415	145 347	1,1	166 788	145 985	1,1
Szeged	409 788	160 766	2,5	427 162	169 000	2,5	429 364	162 621	2,6	261 277	170 000	1,5
Székesfehérvár	115 080	96 940	1,2	286 958	97 617	2,9	300 925	98 207	3	295 418	98 673	3
Átlag	233 023	130707	1,8	263 383	132579	2	257 823	131 947	2	249 151	133 364	1,9
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	73	89,6	77,8	65,5	88,8	75	31,4	89,5	35	80	88,6	89

3.4. A KÖLCSÖNZÉSI ÁLLOMÁNY FORGÁSI SEBESSÉGE

A mutató a kölcsönzési állomány használati értékének mérésére szolgál, megmutatja annak átlagát, hogy egy dokumentumot hányszor kölcsönöztek ki. A mutatónak nincs felső határa, minél magasabb a szám, annál nagyobb a kölcsönzési intenzitás. A mutatót befolyásolja a gyűjtemény elavultsága, a kölcsönzési határidő hossza, az egyszerre kölcsönözhető dokumentumok darabszáma.

A: Kölcsönzött dokumentumok száma

B: Kölcsönözhető dokumentumok száma

Számítás A/B

A mutató valós szám, megmutatja annak átlagát, hogy egy dokumentumot hányszor kölcsönöztek ki. Minél nagyobb a szám, annál intenzívebb a kölcsönzés. A mutatót befolyásoló tényezők ugyanazok, mint az előző mutatónál. Természetesen a mutató nem azt jelenti hogy valamennyi kölcsönözhető könyv ki lett kölcsönözve, annak mérése az IKR-ből nyerhető ki, mely megmutatja azon könyvek számát amelyeket soha nem vittek el, s azt is hogy melyek a legnépszerűbb könyvek.

A kölcsönzési állomány forgási sebessége												
Vizsgált könyvtárak	2019			2018			2017			2016		
	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató
Győr	143 583	120 147	1,2	143 482	131 704	1,1	144 810	96 073	1,5	111 795	n.a	n.a
Kecskemét	253 229	256 922	1	268 045	267 104	1	291 765	287 392	1	319 303	282 612	1,1
Miskolc	391 907	747 086	0,5	390 546	740 771	0,5	399 601	765 222	0,5	390 237	745 585	0,5
Nyíregyháza	169 590	253 702	0,7	172 471	250 038	0,7	80 882	261 867	0,3	199 237	271 412	0,7
Pécs	147 986	359 681	0,4	155 018	349 970	0,4	157 415	352 789	0,5	166 788	347 635	0,5
Szeged	409 788	525 208	0,8	427 162	523 881	0,8	429 364	508 881	0,8	261 277	502 285	0,5
Székesfehérvár	115 080	251 232	0,5	286 958	479 610	0,6	300 925	482 439	0,6	295 418	452 049	0,7
Átlag	233 023	359 140	0,6	263 383	391 868	0,7	257 823	393 523	0,7	249 151	433 596	0,6
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	73	71	117	65,5	63,8	100	31,4	66,5	43	80	62,6	116

3.5. A használat költségessége (személyes és távhasználat együttesen értendő)

A mutató célja hogy a költségeket összevesse a használatok számával. Alkalmazható csak a személyes (fizikai) használatra, vagy csak a virtuális látogatásokra vonatkozóan.

A: Éves költség eFt

B: Használatok éves száma (személyes)

Számítás: A/B (kerekítve)

A mutató valós szám, felső határ nélkül, forintban fejezi ki hogy egy könyvtárhasználat mennyi költséggel jár. Azonban a mutatót nem szabad önmagában használni, hasznosabb, ha mint szolgáltatási mutatót általánosabb összefüggésbe helyezve a közpénzek felhasználásának igazolásra használni, mely megérteti a hasonló könyvtárak költségei közötti különbségeket.. A számítást befolyásolhatja a könyvelési módszerek eltérő volta. Minél magasabb a szám annál költségesebb a személyes használat.

A használat költségessége												
Vizsgált könyvtárak	2019			2018			2017			2016		
	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató
Győr	504 834	56 963	8900	453 684	64 132	7100	449 919	65 811	6800	540 634	54 446	9900
Kecskemét	707 474	299 544	2400	545 024	295 069	1800	488 106	225 803	2200	482 597	244 766	2000
Miskolc	642 767	298 441	2200	535 308	294 839	1800	438 536	318 355	1400	402 636	311 286	1300
Nyíregyháza	525 722	184 245	2900	454 071	190 039	2400	402 971	80 633	5000	361 716	148 023	2400
Pécs	653 357	138 558	4700	609 417	140 150	4300	640 476	126 831	5000	587 964	128 156	4600
Szeged	648 779	290 040	2200	543 762	289 997	1900	495 549	293 331	1700	470 706	205 327	2300
Székesfehérvár	451 942	78 087	5800	407 562	145 511	2800	369 889	167 884	2200	388 282	153 961	2500
Átlag	590 696	192 268	3100	506 975	202 820	2500	469 349	192 363	2400	462 076	188 744	2400
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	89	95,8	92,9	89,6	93,7	95,6	85,9	42	204,8	78,3	78,4	99,8

3.6 A HASZNÁLAT BESZERZÉSI KÖLTSÉGESSÉGE

A könyvtár gyűjteményépítő politikájának eredményességét és a használó központúságát mutatja be. A mutató célja felmérni azt, hogy a könyvtár beszerzési költségei a gyűjteményhasználathoz viszonyítva vizsgálja.

A: a teljes évi beszerzési költség (állománygyarapításra fordított összeg a kifizetett számlák alapján)

B: a személyes és távhasználatok éves száma

Számítás: $A/B*100$

A teljesítménymutató valós szám amelynek nincs felső határa. **Az alacsonyabb érték a gyűjtemény költséghatékonyságát jelzi.**

A használat beszerzési költségessége												
Vizsgált könyvtárak	2019			2018			2017			2016		
	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató
Győr	43 892	1 902 636	23,1	42 507	1 069 122	39,8	41 345	1 088 509	38,0	2 647	67 379	39,3
Kecskemét	24 204	878 382	27,6	24 591	841 869	29,2	23 070	841 869	27,4	24 304	840 313	28,9
Miskolc	25 185	2 242 618	11,2	21 068	1 596 546	13,2	21 087	629 651	33,5	28 344	1 438 057	19,7
Nyíregyháza	30 707	356 455	86,1	27 073	208 741	129,7	16 896	290 445	58,2	18 558	262 410	70,7
Pécs	19 010	696 412	27,3	17 223	707 569	24,3	19 004	668 828	28,4	18 218	795 200	22,9
Szeged	36 663	1 863 234	19,7	32 857	1 421 968	23,1	33 178	1 370 734	24,2	19 716	1 124 269	17,5
Székesfehérvár	11 464	2 381 045	4,8	20 619	2 358 993	8,7	20 773	2 337 611	8,9	25 317	300 015	84,4
Átlag	27 304	1 474 397	18,5	26 563	1 069 122	24,8	25 050	1 032 521	24,3	19 586	689 663	28,4
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	112	24	465	102	195	523	67,4	28	239	95	38	249

3.7 A KÖLCSÖNZÉSEK KÖLTSÉGESSÉGE

A költség összevetése a kölcsönzések éves számával. A kölcsönzések egységnyi költségét mutatja meg, alkalmas más könyvtárakkal való összevetésre.

A: Éves költség eFt

B: Kölcsönzött dokumentumok éves száma

Számítás: A/B

A mutató valós szám, felső határ érték nélküli, arra alkalmas, hogy értékelje az olyan könyvtárak költséghatékonyságát, ahol a kölcsönzés meghatározó szolgáltatás. ezt a mutatót sem szabad csak önmagában használni, érdemes általánosabb összefüggésbe helyezni.

A kölcsönzések költségessége												
Vizsgált könyvtárak	2019			2018			2017			2016		
	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató
Győr	504 834	143 583	3 516	453 684	143 482	3 162	449 919	144 810	3 107	540 634	111 795	4 836
Kecskemét	707 474	253 229	2 794	545 024	268 045	2 033	488 106	291 765	1 673	482 597	319 303	1 511
Miskolc	642 767	391 907	1 640	535 308	390 546	1 370	438 536	399 601	1 097	402 636	390 237	1 032
Nyíregyháza	525 722	169 590	3 100	454 071	172 471	2 632	402 971	80 882	4 982	361 716	199 237	1 816
Pécs	653 357	147 986	4 415	609 417	155 018	3 931	640 476	157 415	4 069	587 964	166 788	3 525
Szeged	648 779	409 788	1 583	543 762	427 162	1 273	495 549	429 364	1 154	470 706	261 277	1 802
Székesfehérvár	451 942	115 080	3 927	407 562	286 958	1 420	369 889	300 925	1 229	388 282	295 418	1 314
Átlag	590 696	233 023	2 535	506 975	263 383	1925	469 349	257 823	1 820	462 076	249 151	1 855
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	89	73	122	89	65,5	137	86	31,4	273	78	80	98

4. EGYÉB VISZONYSZÁMOK SZÁMÍTÁSA, ÖSSZEVETÉSE A STRATÉGIAI TERV TÜKRÉBEN

Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy a fenti viszonszámokon kívül, olyan területeket is megvizsgáljunk, ami a stratégiai tervünk alapját képezi és ezen területek összevetése tanulsággal szolgálhat könyvtárunknak.

Megnézzük milyen rendezvényeink, milyen népszerűséggel jelennek meg könyvtárunkban. Megvizsgáljuk mekkora területen, mennyi dokumentum, milyen minőségben (árral) állnak olvasóink rendelkezésére.

Az eddigiek alapján megállapítható, hogy a stratégiai tervünknek megfelelően a digitalizálás és informatikai fejlesztések témakörében jó irányba haladunk. Az olvasói számítógépek, egyben az összes számítógépek száma felette van az átlagnak.

Kiemelt célunk, hogy a fiatalokat megszólítsuk, így szükséges vizsgálni a fiatal beiratkozók arányát, mely a 4.9 fejezet részletez. Ehhez szorosan kapcsolódik a könyvtárossal való ellátottság, hiszen stratégiai tervünk egyik fő iránya, a könyvtáros humán erőforrás fejlesztése, képzése. A 4.10 fejezet szintén tanulsággal szolgálhat a megfelelő szakemberek számát vizsgálva. Ezen fejezet végén pedig egy kis áttekintést nyújtunk azzal kapcsolatban, hogy milyen tapasztalatokat szereztünk a stratégiai tervünk három, számokkal nem mérhető területe kapcsán.

Áttekintjük a velünk együtt hét vizsgált könyvtárat az alábbi szempontok szerint is, ezzel teljesen lefedve a stratégiai tervünket:

- Zöld könyvtár
- Reklám, marketing
- Digitalizálás

4.1 RENDEZVÉNY ELLÁTOTTSÁG

Célja, a szolgálандó közönség rendezvénnyel való ellátottságának vizsgálata 10000 lakosra vetítve

A: rendezvények éves száma

B: Szolgálандó közönség száma

Számítás: $A/B*1000$

Rendezvényellátottság												
Vizsgált könyvtárak	2019			2018			2017			2016		
	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató
Győr	508	132 038	4	1 323	129 301	10	60	129 568	0,5	26	129 372	0,2
Kecskemét	1 402	110 687	13	1 117	110 813	10	1 015	111 724	9	1236	111 836	11
Miskolc	1 403	154 521	9	1 571	158 955	10	1 680	158 101	11	1815	159 554	11
Nyíregyháza	806	117 121	7	1 096	117 689	9	764	118 058	6	215	118 125	2
Pécs	283	142 873	2	276	144 675	2	166	145 347	1	210	145 985	1
Szeged	1 778	160 766	11	2 041	169 000	12	1 509	162 621	9	834	170 000	5
Székesfehérvár	536	96 940	6	853	97 617	9	756	98 207	8	667	98 673	7
Átlag	959	130 707	7	1 182	132 579	9	850	131 947	6	715	133 364	5
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	84	89,6	100	92,7	88,8	100	89,9	89,5	100	30	88,6	40

4.2. A KÖNYVTÁRI PROGRAMOK NÉPSZERŰSÉGE

A mutató célja azt vizsgálni, hogy mennyire népszerűek a könyvtár által szervezett rendezvények, átlagosan hány fő vesz részt.

A: Rendezvényen résztvevők éves száma

B: Rendezvények száma

Számítás: A/B

A könyvtári programok népszerűsége												
Vizsgált könyvtárak	2019			2018			2017			2016		
	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató
Győr	19 183	508	38	79 806	1 323	60	1 567	60	26	533	26	21
Kecskemét	41 992	1 402	30	35 664	1 117	32	35 273	1 015	35	43 106	1236	35
Miskolc	48 556	1 403	35	50 433	1 571	32	44 832	1 680	27	49 523	1815	27
Nyíregyháza	39 224	806	49	39 719	1 096	36	23 127	764	30	12 250	215	57
Pécs	19 334	283	68	12 206	276	44	22 009	166	133	29 110	210	139
Szeged	108 063	1 778	61	96 398	2 041	47	118 846	1 509	79	53 137	834	64
Székesfehérvár	53 647	536	100	54 919	853	64	41 984	756	56	25 899	667	39
Átlag	47 143	959	49	52 735	1 182	45	41 091	850	48	30 508	715	43
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	83,2	84	100	75,3	92,7	80	56,3	89,9	62	40,1	30	132

4.3. TÁROLÁSI INDEX

A viszonyszám megmutatja, hogy a könyvtár egy négyzetméternyi területére mekkora állomány jut darabszámban kifejezve. A kapott érték a könyvtár zsúfoltságára vagy kihasználtságára enged következtetni.

A: Összes dokumentum db száma

B: Alapterület négyzetméterben

Számítás: A/B

Tárolási index												
Vizsgált könyvtárak	2019			2018			2017			2016		
	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató
Győr	135 114	2 453	55	134 251	2 453	55	181 230	2 453	74	429 934	1 602	268
Kecskemét	440 203	7 854	56	460 007	7 854	59	474 511	7 854	60	474 904	7 854	60
Miskolc	839 499	6 078	138	863 504	7 248	119	887 304	4 970	178	884 027	4 970	178
Nyíregyháza	413 143	5 936	70	411 491	5 936	69	419 591	5 936	71	421 805	5 414	78
Pécs	558 416	7 669	73	545 139	7 669	71	548 585	7 669	71,5	536 269	7 669	70
Szeged	852 071	3 926	217	848 402	6 309	135	845 853	6 309	134	694 680	6 309	110
Székesfehérvár	451 113	2 892	156	716 701	4 344	165	698 209	4 344	161	678 685	4 452	152
Átlag	527 080	4 628	114	568 499	5 973	95	579 326	5 648	103	588 615	5 467	108
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	78,4	128	61	72,4	99,3	73	72,4	105	69	71,7	99	72

4.4. ALAPTERÜLETI ELLÁTOTTSÁG

A viszonyszám megmutatja, hogy szolgálendő közönségből 100 főre mennyi alapterület négyzetméterben kifejezve.

A: Alapterület nm²

B: Szolgálendő közönség létszáma (fő)

Számítás: $A/B \cdot 100$

Alapterületi ellátottság												
Vizsgált könyvtárak	2019			2018			2017			2016		
	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató
Győr	2 453	132 038	1,85	2 453	129 301	1,9	2 453	129 568	1,9	1 602	129 372	1,2
Kecskemét	7 854	110 687	7,1	7 854	110 813	7	7 854	111 724	7	7 854	111 836	7
Miskolc	6 078	154 521	3,9	7 248	158 955	4,5	4 970	158 101	3,1	4 970	159 554	3,1
Nyíregyháza	5 936	117 121	5	5 936	117 689	5	5 936	118 058	5	5 414	118 125	4,6
Pécs	7 669	142 873	5,4	7 669	144 675	5,3	7 669	145 347	5,2	7 669	145 985	5,2
Szeged	3 926	160 766	2,4	6 309	169 000	3,7	6 309	162 621	3,9	6 309	170 000	3,7
Székesfehérvár	2 892	96 940	3	4 344	97 617	4,4	4 344	98 207	4,4	4 452	98 673	4,5
Átlag	4 628	130 707	3,5	5 973	132 579	4,5	5 648	131 947	4,3	5 467	133 364	4
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	128	89,6	143	99,3	88,8	111	105	89,5	116	99	88,6	115

4.5. DOKUMENTUMELLÁTOTTSÁG

A viszonyszám megmutatja, hogy a szolgáltató közönségből 1000 főre mennyi darab beszerzett dokumentum jut.

A: Beszerzett dokumentumok éves száma

B: Szolgáltató közönség
száma Számítás: $A/B*1000$

Dokumentumellátottság (beszerzett dok./1000 lakos)												
Vizsgált könyvtárak	2019			2018			2017			2016		
	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató
Győr	8 675	132 038	66	7 585	129 301	59	8 768	129 568	68	9 715	129 372	75
Kecskemét	18 379	110 687	166	17 851	110 813	161	18 413	111 724	165	18 768	111 836	168
Miskolc	12 637	154 521	82	14 522	158 955	91	19 637	158 101	124	13 933	159 554	87
Nyíregyháza	16 218	117 121	138	13 276	117 689	113	11 550	118 058	98	8 993	118 125	76
Pécs	16 625	142 873	116	10 537	144 675	73	15 853	145 347	109	14 348	145 985	98
Szeged	17 648	160 766	110	20 383	169 000	121	30 245	162 621	186	17 869	170 000	119
Székesfehérvár	12 153	96 940	125	28 647	97 617	293	27 482	98 207	280	28 311	98 673	287
Átlag	14 619	130 707	112	16 114	132 579	121	18 850	131 947	143	15 991	133 364	120
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	111	89,6	123	82,4	88,8	93	61	89,5	68	56,2	88,6	63

4.6. A KÖNYVTÁRI ÁLLOMÁNYALKÍTÁS ARÁNYAI

A viszonyszám alkalmas arra, hogy megvizsgálja, hogy az éves beszerzésből különböző szempontrendszer alapján milyen arányban kerülnek beszerzésre például a gyermekirodalom, szak- és szépirodalom, helyismereti dokumentum, audiovizuális stb. Jelen elemzésben a gyermekirodalom (szak és szép) arányait vizsgáljuk az összes beszerzés arányában.

A: Beszerzett gyermekirodalom

B. Összes beszerzett dokumentum

Számítás: A/B

A kapott mutatószámot érdemes összevetni a regisztrált használók 14 év alattiak arányával is, s a kapott arányszámok alapján a beszerzési politikát az használók és igények arányában meghatározni.

A könyvtári állományalakítás arányai												
Vizsgált könyvtárak	2019			2018			2017			2016		
	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató
Győr	1 698	8 675	19,6	1 311	7 585	17,3	1 069	8 768	12,1	658	9 715	6,8
Kecskemét	2 945	18 379	16	1 710	17 851	9,6	2 006	18 413	10,9	2 333	18 768	12,4
Miskolc	1 322	12 637	10,5	1 904	14 522	13,1	3 495	19 637	17,8	2 468	13 933	17,7
Nyíregyháza	1 819	16 218	11,2	3 504	13 276	26,4	3 347	11 550	29	2 443	8 993	27,1
Pécs	3 754	16 625	22,6	1 141	10 537	10,8	1 407	15 853	8,9	2 732	14 348	19
Szeged	4 069	17 648	23	5 277	20 383	25,9	7 026	30 245	23,2	6 263	17 869	35
Székesfehérvár	2 578	12 153	21,2	7 177	28 647	25	6 813	27 482	24,8	6 245	28 311	22
Átlag	4 026	14 619	27,5	3 146	16 114	19,5	3 595	18 850	19	3 306	15 991	20,1
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	45	111	40,7	111,4	82,4	135	93	61	152	74	56,2	135

4.7. BESZERZÉSI KVÓTA

A mutató célja megvizsgálni, hogy a szolgáltató közönség vagy az olvasók arányában mennyi az egy főre jutó beszerzés összege forintban kifejezve.

A: beszerzésre fordított összeg

B: szolgáltató közönség/olvasók száma

Számítás: A/B

A mutatót mindkét formában kiszámítottuk, az egy olvasóra és az egy lakosra jutó beszerzési kvótát is meghatároztuk, így két összevetésben is összehasonlíthatjuk eredményeinket a vizsgálatba bevont könyvtárakkal.

A mutató valós szám felső határ nélkül, azaz minél magasabb a szám annál magasabb az egy főre eső beszerzési költség.

Beszerzési kvóta (Ft/olvasó)												
Vizsgált könyvtárak	2019			2018			2017			2016		
	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató
Győr	43 892	5 941	7388	42 507	6778	6271	41 345	6816	6066	2 647	8086	327
Kecskemét	24 204	27 754	872	24 591	26684	922	23 070	26386	874	24 304	26374	922
Miskolc	25 185	29 086	866	21 068	28685	734	21 087	28312	745	28 344	27932	1015
Nyíregyháza	30 707	12 540	2449	27 073	9227	2934	16 896	6700	2522	18 558	8646	2146
Pécs	19 010	9 942	1912	17 223	10741	1603	19 004	10820	1756	18 218	10747	1695
Szeged	36 663	33 850	1083	32 857	34740	946	33 178	40938	810	19 716	40110	492
Székesfehérvár	11 464	4 811	2383	20 619	12036	1713	20 773	12056	1723	25 317	11955	2118
Átlag	27 304	17 703	2422	26 563	18413	2161	25 050	18861	2071	19 586	19121	1245
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	112	71	101	102	50	136	67,4	36	122	95	45	172

Beszerezési kvóta (Ft/lakos)

Vizsgált könyvtárak	2019			2018			2017			2016		
	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató
Győr	43 892	132 038	332	42 507	129 301	329	41 345	129 568	319	2 647	129 372	2
Kecskemét	24 204	110 687	219	24 591	110 813	222	23 070	111 724	206	24 304	111 836	217
Miskolc	25 185	154 521	163	21 068	158 955	132	21 087	158 101	133	28 344	159 554	178
Nyíregyháza	30 707	117 121	262	27 073	117 689	230	16 896	118 058	143	18 558	118 125	157
Pécs	19 010	142 873	133	17 223	144 675	119	19 004	145 347	131	18 218	145 985	125
Szeged	36 663	160 766	228	32 857	169 000	194	33 178	162 621	204	19 716	170 000	116
Székesfehérvár	11 464	96 940	118	20 619	97 617	211	20 773	98 207	211	25 317	98 673	256
Átlag	27 304	130707	209	26 563	132579	200	25 050	131 947	190	19 586	133 364	147
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	112	89,6	125	102	88,8	115	67,4	89,5	75	95	88,6	107

4.8 A DOKUMENTUMOK ÁTLAGÁRA

A viszonyszám alapján kapott eredmény megmutatja, hogy mennyire eredményes a könyvtárbeszerzési politikája, mennyi a dokumentumok átlagára

A: beszerzésre fordított éves összeg

B: Beszerzett dokumentumok darabszáma

Számítás: A/B

A beszerzett dokumentumok átlagára (Ft)												
Vizsgált könyvtárak	2019			2018			2017			2016		
	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató
Győr	43 892	8 675	5 060	42 507	7 585	5 604	41 345	8 768	4 715	2 647	9 715	2 724
Kecskemét	24 204	18 379	1 317	24 591	17 851	1 377	23 070	18 413	1 253	24 304	18 768	1 295
Miskolc	25 185	12 637	1 993	21 068	14 522	1 451	21 087	19 637	1 074	28 344	13 933	2 034
Nyíregyháza	30 707	16 218	1 893	27 073	13 276	2 039	16 896	11 550	1 463	18 558	8 993	2 063
Pécs	19 010	16 625	1 143	17 223	10 537	1 634	19 004	15 853	1 199	18 218	14 348	1 270
Szeged	36 663	17 648	2 077	32 857	20 383	1 620	33 178	30 245	1 096	19 716	17 869	1 103
Székesfehérvár	11 464	12 153	943	20 619	28 647	720	20 773	27 482	756	25 317	28 311	894
Átlag	27 304	14 619	1 868	26 563	16 114	1 648	25 050	18 850	1 329	19 586	15 991	1 225
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	112	111	101	102	82,4	124	67,4	61	110	95	56,2	168

4.9 GYERMEKOLVASÓ ARÁNY

A mutató kifejezi, hogy az összes regisztrált használóból mennyi a 14 év alatti gyermekolvasók aránya. Mely a gyűjteményfejlesztés megfelelő arányainak kidolgozásához elengedhetetlen információt biztosít.

A: 14 év alatti gyermekolvasók száma

B: Összes regisztrált olvasó

száma Számítás: A/B

A mutató értéke 0-100 közötti lehet, minél magasabb a szám, annál nagyobb a gyermekolvasók aránya, mely befolyással kell legyen a dokumentumállomány gyermekkönyvekkel való gyarapítására.

14 év alatti gyermekolvasók aránya												
Vizsgált könyvtárak	2019			2018			2017			2016		
	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató
Győr	1 553	5 941	26,1	1 748	6 778	25,8	1 658	6 816	24,3	530	8 086	6,5
Kecskemét	10 684	27 754	38,4	8 668	26 684	32,5	8 665	26 386	32,8	8 659	26 374	32,8
Miskolc	8 034	29 086	27,6	9 669	28 685	33,7	8 143	28 312	28,8	7 491	27 932	26,8
Nyíregyháza	1 444	12 540	11,5	2 369	9 227	25,7	1 074	6700	16,0	1 752	8 646	20,3
Pécs	1 110	9 942	11,1	1 273	10 741	11,8	1 226	10 820	11,3	994	10 747	9,2
Szeged	8 055	33 850	23,8	9 401	34 740	27,0	13 215	40 938	32,3	12 150	40 110	30,3
Székesfehérvár	963	4 811	20	2 630	12 036	21,8	2 805	12 056	23,3	2 694	11 955	22,5
Átlag	4 549	17 703	25,7	5 108	18 413	27,7	5 255	18 861	27,8	4 896	19 121	25,6
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	31,7	70,8	44,7	46,4	50,1	93	20,4	35,5	57,5	35,8	45,2	79,2

4.10 KÖNYVTÁROSSAL VALÓ ELLÁTOTTSÁG

A mutató 1000 lakosra, a szolgálандó közönség létszámára vetítve mutatja mega könyvtárosok számát. Ez szám más viszonzszámokkal való további vizsgálatával alkalmas lehet a könyvtárosok leterheltségének kimutatására.

A: Könyvtárosok száma (könyvtáros munkakörben foglalkoztatottak száma)

B: Szolgálандó közönség száma

Számítás: $A/B*1000$

Könyvtárossal való ellátottság												
Vizsgált könyvtárak	2019			2018			2017			2016		
	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató	A	B	Mutató
Győr	34	132 038	0,25	30	129 301	0,23	33	129 568	0,25	33	129 372	0,25
Kecskemét	59	110 687	0,53	56	110 813	0,5	52	111 724	0,46	51	111 836	0,45
Miskolc	79	154 521	0,51	79	158 955	0,49	72	158 101	0,45	74	159 554	0,46
Nyíregyháza	48	117 121	0,4	46	117 689	0,39	46	118 058	0,39	44	118 125	0,37
Pécs	55	142 873	0,38	45	144 675	0,31	47	145 347	0,32	62	145 985	0,42
Szeged	101	160 766	0,63	91	169 000	0,54	92	162 621	0,56	98	170 000	0,58
Székesfehérvár	52	96 940	0,53	58	97 617	0,59	59	98 207	0,6	57	98 673	0,58
Átlag	61	130707	0,47	58	132579	0,44	57	131 947	0,43	60	133 364	0,45
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	78,7	89,6	85	79,3	88,8	88,6	80,7	89,5	90,6	73,3	88,6	82

4.11 EGYÉB ÖSSZEHALONLÍTÁSOK

- **Zöld könyvtár**

Napjaink egyik legfontosabb kihívása a környezetünk megóvása és Földünk fenntarthatóságának kérdése. A zöld könyvtár ötlete a vizsgált könyvtárak között még nem terjedt el, így ezen a területen úttörők lehetünk. 2016-ban indítottuk el a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával a „Mindentudás könyvtára” című tudományos ismeretterjesztő rendezvénysorozatot, amelyben kiemelten természettudományos ismeretterjesztő programokat kínálunk az olvasóknak, kiváló szakemberek előadásában. Ennek mintegy „előkészítőjeként” kifejezetten az általános és középiskolás korosztályt megcélzó előadásokat is szerveztünk „Mindentudás könyvtára – gyerekeknek” címmel. Ezek az előadások képesek a közösségek fejlesztéséhez hozzájárulni, a környezetünkhöz való érzékeny hozzáállást kialakítani és fejleszteni. Az előadások humánökológiai és a fenntartható „zöld” szemléletmódot formáltak, és ezen az úton elindulva folytatni kívánjuk a munkát. A könyvtár épületének „zöldítésében” is fogalmazódtak meg gondolatok, cselekvésként fát ültettünk az épület elé, és folytatni kívánjuk ezen folyamatot.

A megvizsgált hét könyvtár esetében nem találtunk olyan programot, projektet, amit jó gyakorlatként átvéve közelebb kerülnénk e stratégia célunk megvalósításához.

Tapasztalatokat leginkább a tatabányai József Attila Megyei és Városi Könyvtártól, főképpen a teljes felújítás okán, és az Óbudai Platán Könyvtár Ezüsthelyi Könyvtárától tudunk gyűjteni, melyet szeretnénk elsősorban személyesen megtenni.

- **Reklám, marketing**

A 21. században megkerülhetetlen tényező a világ legnagyobb közösségi hálózatán való megjelenés. Olvasóink a facebook oldalunkról tájékozódnak, ezen a felületen érhetjük el célközönségünket. Minden, amit a könyvtárak facebook oldalukon megjelenítenek része a marketingnek. Mindegyik vizsgált könyvtár rendelkezik honlappal és facebook oldallal. Összehasonlításunkban megtekinthetők a 2021. januári követők száma, amelyből kitűnik, hogy könyvtárunk a városlakókat hatékonyan éri el az internetes felületen. Míg a már fent részletezett távhasználatokat minden intézmény máshogyan méri, addig a facebook követők száma egységes.

Vizsgált könyvtárak	Facebook követők
Győr	8428
Kecskemét	4829
Miskolc	2835
Nyíregyháza	6742
Pécs	4519
Szeged	4224

Székesfehérvár	2152
Átlag	4818
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	139%

Mind a hét könyvtár saját, egységes dizájnt használ a plakátjaira, a megjelenésünk kiemelkedik a vizsgált könyvtárak közül. Instagram oldallal csak néhány könyvtár rendelkezik, köztük a mi a könyvtárunk. Általánosságban elmondható, hogy a könyvtárak Instagram megjelenése még gyerekcipőben jár. Jelenleg csak rendezvények plakátjait jelentetjük meg az oldalon, nem használjuk az Instagram eszközeit, szabályait, de a jövőben a fiatalok megszólítása érdekében a könyvtárak az Instagram oldalakra kell fókuszáljanak. Ennek érdekében kollégákat a témában be kívánjuk iskolázni.

- **Sajtóban való megjelenés száma**

Kiemelten jó kapcsolatot ápolunk a helyi sajtó képviselőivel, havi programajánlóink, beszámolóink megjelennek a nyíregyházi és megyei médiában.

Vizsgált könyvtárak	Sajtóban való megjelenés
Győr	810
Kecskemét	261
Miskolc	814
Nyíregyháza	504
Pécs	120
Szeged	759
Székesfehérvár	400
Átlag	524
Nyíregyháza az átlagtól való eltérés %-ban	103,96%

- **Digitalizálás**

Mint minden könyvtárnál, nálunk is a helyismereti vonatkozású digitális tartalmak állnak fókuszban. A vizsgált könyvtárak digitális tartalmának a megjelenése előnyösebb, mint a mi elavult Jadox felületünk. Ezért a következő időkben szükséges lesz egy megújult dizájnnal, olvasóbarát felülettel előállnunk, aminek az első lépései megtörténtek, az anyagi háttér a rendelkezésünkre áll.

Periodikumok digitalizálása

A legveszélyeztetettebb könyvtári dokumentumok közé tartoznak a történeti periodikumok. Ritkaságuk, állapotuk és történeti értékük miatt elodázhatatlan feladat digitalizálásuk. Megyei napi- és hetilapok (Határszél, Kelet-Magyarország). A dokumentumok digitalizálása mellett fontos e dokumentumok széleskörű hozzáféréseinek biztosítás, ehhez szükséges a szerzőjogi kérdések tisztázása.

Nyomtatott dokumentumok digitalizálása

A megyei és nyíregyházi monográfiák, egyháztörténeti-, családtörténeti leírások, szabályrendelet-gyűjtemények, és a kis példányszámban megjelent címtárak. A nagyon rossz állapotú iskolai értesítők, a Móricz Zsigmond kéziratok és régi (1920-as évek) nyíregyházi zenei rendezvényeket prezentáló meghívók, valamint műsorkalauzok, régi telefonkönyvek, mozi és színház-plakátok. A különböző kiadványokat önálló gyűjteményekké kívánjuk fejleszteni.

Képi dokumentumok

Nyomtatott dokumentumok mellett, intézményünk jelentős képeslap gyűjteménnyel is rendelkezik. Az elkövetkező időben szeretnénk ezt teljes mértékben digitalizálni. Folytatjuk a megye településeit bemutató képeslapok digitalizálását (kb.1000 db.), ezeket települési szintű gyűjteménnyé szervezzük. A digitalizálási program későbbi szakaszában a lakosság tulajdonában lévő helytörténeti jelentőséggel bíró képeslapokkal is digitalizáljuk és nyilvánossá tesszük.

Videók

Folytatni kívánjuk a Nyíregyházi Televízió archívumának feldolgozását és hozzáférhetővé tenni a rendszerváltás utáni első önkormányzati ciklus videofelvételeit. A televíziós felvételek digitalizálása mellett fontos feladat a lakosságnál található 8 mm-es felvételek digitalizálása és közzététele.

Statisztikai adatok távhasználat - digitalizálás

Érdeemes említést tenni arról, hogy a vizsgált könyvtárak mennyire máshogy mérik – ha mérik egyáltalán egyes szolgáltatásaikat. A nem egységes mérés miatt olyan összehasonlíthatatlan adatok keletkeznek például a távhasználat kapcsán, melyet összevetésre, összehasonlításra egyáltalán nem alkalmasak. A mi 250.000 körüli távhasználatunk a telefonos, emailes megkeresésen, a honlap, OPAC, Hungaricana, JaDox, stb. statisztikáinak összességéből áll. Mindegyik statisztikai adat ellenőrizhető, visszakereshető. Lehetetlen versenyre kelni a közel tízszer ekkora adatot szolgáltató könyvtárakkal, vagy említhetném a nem vizsgált békéscsabai könyvtárat, ahol a 2019-es távhasználat 5.000.260 volt. Érdekes módon a kölcsönzött dokumentumok száma pedig közel hasonló mindegyik intézmény esetében. Már többször javasoltuk, hogy egységes adatokat kellene szolgáltatnia a könyvtáraknak.

Ugyanilyen anomáliák állnak fent a digitalizált dokumentumok száma kapcsán, bár ott a hét könyvtár közül 4 nem közöl ilyen adatokat. A könyvtárak honlapjait vizsgálva fontos

leszögezni, hogy mint említettük dizájnban ugyan nem állunk jól, de tartalomban toronymagasan előzzük a többiekét:

- Nyíregyházi képeslapok
- Nyírvidék
- Kelet-Magyarország
- Nyíregyházi Televízió
- Nyíregyházi Rádió,

hogy csak párat említsünk az általunk már közétett tartalmakra. A Monguz által fejlesztett legújabb termékekkel biztosan több felhasználót fogunk elérni.

Vizsont a pandémia kapcsán meg kell említenünk, hogy távhasználatunk a digitális átállás miatt több mint 700.000-es nagyságrendű lett, ezt viszont a továbbiakban vizsgálni szükséges, hogy ha visszaáll a „rend” hogyan változik ez a mutató nálunk és a többi megyei könyvtárban.

ÖSSZEGZÉS

A benchmarking során 7 megyei hatókörű városi könyvtár adatait vetettük össze a 2016-2019 évi rendelkezésünkre álló hivatalos statisztikai adatok alapján. Az összehasonlító elemzés során a szabvány szerinti teljesítménymutatókból hetet, egyéb viszonyszámokból tízet emeltünk ki.

A vizsgálat arra is rámutatott, hogy hosszú évek után önmagunk eredményeit is elemezve képet kapjunk fejlődésünkről vagy lemaradásunkról, összehasonlítsuk magunkat más könyvtárak elért eredményeivel.

Az önértékeléshez kiválóan használható anyag lehetőséget ad arra, hogy valamennyi eredményt tételesen vizsgálva fejlesztési prioritásokat határozzon meg.

Sok mutató esetében azt tapasztaltuk, hogy kiemelkedően teljesítünk, az átlag alatti eredményeket viszont érdemes részletesen kiértékelni.

Az adatgyűjtés során is kiderült sok adat esetében az eltéréseket a nem egységes fogalomértelmezés, a nem egységes gyűjtési mechanizmus okozza, ami egyértelműen látszik az adattáblákban.

Első és legfontosabb lépés a forgalmi adatok objektív mérési módszerének kidolgozása, részletes szabályozása lenne. S ezt követően az eredményeink folyamatos elemzését és értékelését legalább két évente el kell végezni.

Ha az eredmények alapján cselekvési tervet kellene készíteni, a regisztrált használók számának növelésére és a távhasználatok számának növelésére kellene elsősorban fókuszálni. A használati mutatók emelkedésével a könyvtár társadalmi megítélése, presztízse várhatóan növekedne, s talán a fenntartó részéről is nagyobb támogatás érkezhethetne.

A minőségirányítás terén szükséges lenne olyan teljesítménymutatók kidolgozásához szükséges méréseket végezni, mely jelen elemzésben nem szerepelnek, például a könyvtárosok produktivitása, tárgyi eszközök kihasználtsága, dokumentum feldolgozás gyorsasága. Ez egy újabb kihívást jelent az intézmény önértékelési feladataiban.